

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar
județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: L. Ghergariu.

Preocupări.

Respectați Duminica!

Odată pe săptămână măcar este bine să înoinm legăturile noastre cu Dumnezeu.

Este destul de trist că legăturile omenești ne țin-tuesc prea mult de pământ; umblăm de dimineața până seara cu capetele aplecate spre nutrețul tuturor intereselor și pașim legați de turma celor mulți. Nu ne mai găsim o clipă de înălțare, de împreunare cu o altă viață mai sublimă, — de viață înaltă — creș-tinească.

Fericiți sunt părinții cari de timpuriu și-au de-prins copiii lor să-și ridice ochii către ceruri. *A privi-lumina cerească* este primul semn după care recunoști pe om din rândul celorlalte animale. A te deslega măcar câteva clipe de lanțurile fatale pământești și a te lega de eternitate, iată ce înseamnă viață cu ade-vărat superioară.

Și Doamne, câte rele, câte dureri și suferințe, câtă ură și crimă ar pieri dintre oameni, dacă ar fi tot mai mulți printre ei deprinși să privească cerul și să se lege de el! Căci acel ce se leagă cu Dumnezeu își curăță sufletul, își uită de grijele omenești, trăește clipe de eternitate, dela înălțimea cărora toate bună-tățile lumii apar nimicuri și toată cearta omenească o comedie demnă de milă.

Mai ales pentru timpurile pozitivismului de azi, avem nevoie de mai multă înălțare către Dumnezeu. Și cu cât viața lumească ne va încătușa în mai multe legături, cu cât traiul modern ne va copleși cu complexitatea lui, cu atâta avem mai multă nevoie de unire cu Dumnezeu. Fără această contrabalansare, tot progresul minții omenеști este o prăpastie. Oricât de vaste vor fi orizonturile pe cari ni le deschide știința, ori cât de numeroase porțile pe care ea ni le deschide, niciuna nu duce pe om atât de sus ca aceea prin care putem vedea pe acel ce a creat aceste minuni precum și mintea care să le priceapă.

Toată bâjbâiala filozofică de până acuma nu poate fi decât un lanț de ziceri și de deziceri — cum spunea Eminescu. Singura și ultima orientare a adevăratei filozofii este Dumnezeu. Dovadă că cei mai limpezi și mai înalți cugetători au ajuns tot la El.

Din nenorocire însă aceste adevăruri folositoare sunt nebagate în seamă și asistăm la ridicarea unei generații care se închină tot mai puțin lui Dumnezeu. Tinerii de azi sunt tot mai legați de legile stomacului și de capriciile minții; părinții sunt îngrijați tot mai mult de „ocuparea unui loc“ în societate, pe cât se poate comod și mai eftin, dar nu se gândesc să și deprindă odraslele a „privi măcar Duminica pe Dumnezeu în față.

Ce mare și neertată greșeală! Și când te gândești că această greșeală la noi în țară a primit și pecetea oficialității!

În timp ce Evreilor li se îngăduie să-și ducă copiii lor la închinare în ziua Sâmbetei, noi creștinii cu filozofice zâmbiri călcăm zilele de Duminecă și punem pe copii la muncă în loc să-i ducem la biserică. Se înțelege că este tot atât de mare greșeală să-ți petreci Duminica în trândăvie sau în cărciumă. Dar este enormă greșeală de educație să nu dai cuvenita atenție zilei care se cheamă »a Domnului«. Ziua Domnului înseamnă ziua înălțării până la Domnul, ziua unirii cu Domnul.

Numai una pentru Domnul și șase pentru oameni și totuși nici pe aceea nu i-o sacrificăm toată, nici jumătate, nici câteva clipe în fața altarului.

Să admitem că Dumnezeu nu se supără de îngratitudinea noastră și ne iartă, căci așa îi este firea Lui cea eternă. Dar privind lucrurile sub aspectul lor social numai și ne vom da seama de ce greșeală se face în educație prin călcarea Duminicii. Greșeală care ne va aduce desigur o generație care nu va fi în stare să se înalțe nici cu o șchioapă și care va cuibări mai departe germenii răutății, dușmăniei și ai crimei dintre oameni.

Dacă vrem timpuri mai bune, ne trebuie o generație mai bună, mai curată la suflet, capabilă de înălțare.

Acest lucru l-au înțeles toți marii pedagogi și îl înțeleg foarte bine acei ce sunt chemați să facă educația generației de mâine. Este surprinzătoare contradicția în care cad cei ce au grijă să crească o generație credincioasă și cari totuși permit călcarea zilelor de închinăciune.

Sunt atâtea zile pierdute în trândăvie și ne trezim că tocmai în ziua în care clopotul ne cheamă la unire cu Dumnezeu ne-a găsit hărnicia!

Duminica nu e »sfântă« dacă nu deprindem pe copil să o considere ca sfântă. Minteaa lui nu o poate concepe decât ca pe orice zi dacă vede că toate se petrec ca în orice zi.

Este greșeală că Duminica se țin examene și e îmbucurător că chiar profesorii găsesc, că aceasta e mare greșeală.

Respectați Duminica! Invățați pe copii să respecte Duminica, dacă vreți să clădiți un suflet nou generației de mâine.

Gheorghe Bota,
inspector șef școlar

Reromanizarea numelor.

De odată cu întregirea neamului nostru s'au ivit o sumedenia de probleme, a căror rezolvire o cerea imperativ și categoric principiul revenirii la matcă a tuturor acelor care în cursul vremii, cu sau fără voie au rătăcit pe căi lăturalnice. Intre problemele acestea fără îndoială cea mai de căpetenie a fost și mai este încă și azi, aceia a reromanizării celor mulți, cari forțați de împrejurări și-au pierdut limba. Aceștia sunt cei pierduți în fond. Pentru aducerea lor la calea cea dreaptă s'au luat întinse măsuri de forurile în drept și în special de Ministerul Instrucțiunii. Aceia, cari urmăresc gazetele au putut găsi în coloanele lor toate măsurile luate, pentru a reromaniza pe cei desmoșteniți de dulceața limbei neamului lor.

Mai sunt însă o seamă de rătăciți. Aceștia sunt cei rătăciți în formă. Ei nu și-au uitat limba, nu și-au părăsit legea, dar au acceptat să poarte nume străin de limba românească. Stăpânii de ieri au pretins dela toți câți au fost în serviciul lor să-și schimbe până și numele, pentruca nimic să nu-i arate a fi de alt neam decât cel unguresc. Reromanizarea numelor acelor, cari în trecut fiind slujbași nevoiași ai statului ungar, erau nevoiți să accepte propunerile umilitare ale șefilor lor orbiți de furia maghiarizării, este o nevoie a vremii.

Corcirea numelor sătenilor au făcut o în trecut învățătorii și notarii ungari. Aceștia, cari înmatriculau și eliberau certificate, se îngrijau să schimonosească numele românești, cari intrau apoi ca nume oficiale. Așa s'a făcut din Munteanu »Muntyán«, din Costea »Koszté«, din Rusu »Rusz« și »Orosz« etc. etc.

Schimbări de nume s'au făcut cu deosebire la funcționarii de stat, dintre cari o bună parte erau învățători. Pe aceștia îi sortiseră ungurii mai întâiu la desnaționalizare, pentruca prin ei să poata desnaționaliza și pe alții. De aceia se găsesc atâtea nume ungurești între învățătorii români. Plătiți sau ajutorți de stat, li-se oprea leafa sau ajutorul, daca nu voiau să primească condițiile de umilire națională.

Ungurii aveau societăți, a căror scop era maghiarizarea numelor românești. Intre acestea principală era societatea »Emke«, care pe vremuri cheltuia sume enorme »pentru maghiarizarea numelor valahe«. Prin forță și prin mită ungurii și-au și ajuns scopul. De aceea găsim azi atâtea nume de români schilodite sau caricaturizate, dacă nu chiar schimbate.

Noi nu avem nevoie să romanizăm numele străinilor din țara noastră. Avem însă dreptul să așteptăm ca cei mulți, cari au fost siliți să-și maghiarizeze numele, să revină la adevăr și să-i facă românească și forma. Mai ales putem aștepta să-și reromanizeze numele învățătorii români, cari la rândul lor sunt chemați să indemne la reromanizarea numelor pe cei mulți nu numai cu vorba, ci și cu fapta.

Tendențele de reromanizare ale oficialității trebuie să fie ajutate și de aceleași tendințe ale intelectualilor români și în rândul întâiu de dascălimea română.

Dacă ungurii au făcut maghiarizarea numelor în bună parte cu ajutorul dascălimei lor, noi putem aștepta ca dascălimea noastră să fie factorul principal, care să lupte pentru reromanizarea celor pierduți. E prima treaptă spre o educație națională.

L. Ghergariu.

Scrisoare.

Dlui G. Capătă.

Vestea părăsirii postului ce ați ocupat, timp de 8 ani la școala Normală din Zălau s'a lansat peste tot.

Inimile tinerilor, făurite de Domniavoastră, pentru o carieră nobilă și frumoasă, acea de »Educator«, pe aceasta cale își exprimă adâncul lor regret.

Spiritului Domniavoastră plin de tactică și atât de atrăgător în vorbe și fapte. cele 8 serii de absolvenți Vă datorează primele cunoștințe în materie de educație și creșterea a mii de copilași, în cari se întrupează speranța unui viitor mai fericit.

Aceste cunoștințe în ultimii ani școlari prin o muncă asiduă, au devenit pentru noi un tezaur neprețuit, de care azi ne folosim cu succes.

Vă datorim mulțumiri și recunoștință pentru atâtea cunoștințe frumose pentru sfaturile binevoitoare pe cari și după parasirea băncilor școlii ni le-ați împărtășit cu atâta drag.

Munca și zelul de cari ați fost pătrunși, calmul și perseverența în tot timpul cât ne-ați fost profesor au bătut neconținut la porțița inimilor noastre și azi au prins adânci rădăcini și Vă asigurăm că munca Domniavoastră sacră, va rămânea în mijlocul nostru un viu exemplu și Vă promitem a-l urma pururea.

Plecați . . . rămân însă faptele cari sunt grăitoare și vrednice de urmat pentru orice individ dornic de muncă și cu gândul de a contribui la fericirea și proșpătirea patriei noastre.

Vă urăm viață lungă fericită încununată cu nestematele flori ale »bucuriei« și ocupându-vă noua catedră să vă bucurați de acelaș succes moral, ca în mijlocul nostru.

Primiți Vă rog Domnule Profesor urări de bine și asigurarea deosebitului respect, din partea acelor învățatori, cărora le ați plămădit sufletul astfel încât azi și ori când vor fi conștii de chemarea lor sacră.

Primiți deci prinosul nostru de recunoștință, respectul pe care vi-l datorăm și-l vom păstra întotdeauna.

G. Moigrădeanu
fost elev (învățător)

La plecarea Dlui prof. Grațian Capătă.

Vestea plecării Dlui profesor Grațian Capătă din județul nostru a adus un gol în sufletele tuturor sălăgenilor ce l-au cunoscut. În anii de laborioasă muncă ce a desfășurat în acest județ, n'a adunat și nici nu s'a gândit vre-odată la bogățiile de ordin material. Plecând dintre noi, poate zice cu filosoful Bias »Eu duc totul cu mine«. Sperăm totuși că revista noastră nu va pierde cu totul pe cel ce a ridicat-o la nivelul de azi și ne va aduce și de aci înainte ca în trecut, articole de a D-tale, din cari mai ales noi tinerii învățatori culegem cu atât neșat nestimatele

ce numai D-ta le şti poate preţui mai bine şi drept, ca înşişi elevii D-tale Noi foştii elevi ai D-lui profesor Capătă, ne putem da seama mai mult, ce valoare sufletească pierde judeţul nostru, dar mai ales şcoala şi noi învăţătorii prin părăsirea D-sale! La şcoală, Dl prof. Capătă era printre cei puţini profesori iubiţi şi admiraţi, zeificat în ochii noştri, ce îi umplea de lacrimi sau veselire, de ura s'au dispreţ de patriotism sfânt şi dor de jertfa de sine, — după cum voia — în tratarea lecţiilor împreună. Mi-aduc aminte că odată tratând despre Pestalozzi, eram părtaşi cu toţi sufleteşte, metodelor acestuia în predarea lecţiilor, suferinţelor şi nenorocirilor lui, asistam la înmormântarea tristă a marelui pedagog, iar când clopoţelul şcolii anunţă sfârşitul orei, noi mai repetam *cu lacrimile şiroae*, »Poporul drag vreau să te ajut! . . . « Da, o parte din sufletul D-lui prof. Capătă; în felul de a gândi; de muncă şi iubire pentru neam, rămâne pentru vecie în sufletele noastre pe cari el le-a format! Ştim că singura răsplată ce o aşteaptă dela noi, e că l'am înţeles, că pilda lui Pestalozzi ce ne-a infiltrat-o în suflet printre lacrimi, îşi va avea roadele! Munca D-tale nue şi nu va fi în zadar! In grelele clipe ale vieţii noastre, de deziluzii şi necazuri în această spinoasă carieră, icoana D-tale de pedagog iubit, ne va şterge pururi lacrima durerii din ochi, ne va fi sprijin; ne va da curaj şi spor la muncă, în lupta pentru marele ideal ce D-ta ni l'ai creiat şi lacrimile ce ne vor umplea ochii vor fi de recunoştinţă pentru D-ta, »stâlp al vieţii noastre sufleteşti!« Iubirea şi admiraţia noastră, îl vor urma ori unde va merge precum nu vom uita a urî pe cei răi, ce au făcut grabnică plecarea D-sale dintre noi.

Plecând dintre noi primiţi Domnule Profesor, ca în numele tuturor foştilor D-voastre elevi, să vă urez bun succes în munca D-voastre pe alte plaiuri şi să vă însoţească dragostea şi respectul nostru filial!

Iluziu Vasile

inv. Ciocmani.

Chestiuni didactice.

Importanța și punerea în aplicare a atelierelor școlare.

— Conferință din programul adunării Asoc. Inv. din
jud. Sălaj, ținută în Carei la 11 și 12 Sept. a. c. —

Onorată Adunare!

»Nu este bărbat brav și activ, cel-ce fuge de lucru«, a zis Seneca, marele filosof roman. A fugi de muncă azi, ar fi un păcat în contra binelui de obște, când marele războiu mondial făcu o schimbare radicală în viața unor popoare, producându-se totodată și în viața lor națională schimbări uriașe.

Cu deosebire școala își deschide altă cale. Printre tînăra generație se ivesc bărbați de școală și se pun cu toată dragostea în serviciul noului drum ales. Ei văd bine, că viitorul și fericirea patriei se razimă pe umerii micuților prin urmare de felul cum ei îl vor putea ținea atârna viitorul și fericirea neamului nostru.

Graiul neamului ne face să credem, că educația de până acum nu corespunde lipselor de azi. Deci școala trebuie se caute o realitate vizibilă prin școala muncii, și să realizeze tot ce se poate realiza în viața zilnică.

Fraților! Acest drum nu-i altul, decât drumul muncii, voința tare, — energia.

În locul școalei vechi, unde se punea preț numai pe slovă și pe disciplină severă, vine școala modernă, numită »școala muncii«.

Da, școala muncii, școala pentru viață, căci și la vechii Romani sistemul de educație și instrucție a fost a-l crește pe om pentru viață.

Creșterea și instrucția bună face mărirea și fericirea popoarelor, precum educația și instrucția rea duce pe un popor la decadență.

Din aceasta schimbare, lucrul manual a luat o oareș-care dezvoltare. A decurs din marile influențe psihice și fizice ce le are asupra educației și instrucției.

Analizând starea actuală, economică și financiară a țării, o găsim foarte înapoiată. Valuta mică, oscilează zi cu zi. Industria țării stagnează mult, încât aproape tot importăm din străinătate. Ba ceva mai mult, și industria ce o avem e în mâinile străinilor. Orașele industriale sunt cuibul minorităților, unde ele trăiesc ca în redute nebiruite. Pe român îl vedem în deplina lui libertate — mai cu seamă — pe la sate. Născut plugar din tată în fiu, trăiește viața aceasta fără a se cugeta, că cel mai mare izvor de bogăție vine dela meserie. Romanizarea orașelor numai așa se va putea face mai cu înlesnire, dacă vom îmbrățișa mai cu deadinsul: negoțul, industria și meseria. Proverbul englez încă zice: »Meseria e brățară de aur.«

Noua îndrumare a școlii noi a găsit de lipsă, că starea financiară a țării se poate îndrepta mai ușor numai așa, dacă ne vom scăpa de fabricatele industriei străine.

Plugăria încă e bună, căci precum aminteste Tolstoi — marele învățat rus — în cărțile sale: »Plugăria este granița puternică ce leagă strâns și cununa prețioasă și pururea verde, ce ține și leagă sufletele oamenilor cu cerul și cu Dumnezeu.«

Pe un popor nu-l poate face bogat și fericit numai plugăria și clasa intelectualilor, ci trebuie să dispună și de clasa mijlocie, adică, de meseriași, industriași și negustori dibaci, ca banul câștigat cu multă sudoare să nu meargă în mâini străine, ci să rămână în punga românului, ca avere națională.

Lucrul manual din programa analitică ne pune în plăcuta poziție, ca acolo unde se poate, să se întemeieze și ateliere școlare.

Ce scop au aceste ateliere?

— Să ne umple golul meseriașilor? Nu! Nu se înțelege ca școala să-și depășească rolul ei! Școala prin aceste ateliere are de scop să dea îndrumare, ca mai târziu elevii să meargă la meserii.

Elevii lucrând în orele prescrise de lege din dragoste și convingere, vor face la fel și în oarele libere și astfel gustul atât de necesar de meserie și viața din atelier va prinde rădăcini.

Copiii vor merge apoi la meserie.

Dar în atelier, copiii sub conducerea și supraveghierea învățătorului, lucrează lucruri de mână disponibile, ce se găsesc în acele locuri.

Deci, se îndatîinează a-și face obiecte trebuincioase, învățând a întrebuița bine timpul și a nu-l pierde în zădar. Și zicala zice: »Timpul pierdut, nu vine mai mult«.

Pe lângă timp, se dedau copiii a utiliza materialul, ce de multe-ori n'aduce nimărui nici un folos.

Eu sper, că pe lângă indemnul la meserie, aceste ateliere mai au un scop mult mai mare și în privința națională: Prin aplicarea lor se va restaura portul nostru național.

Atunci, când din aceste ateliere, școlărițele vor ști să-și țese pânză și multe frumusețe pentru casă; banii nu vor ajunge așa ușor dela noi la străini, pe pânzele și postavurile lor stătute și putregăioase ci vor rămânea în țară, și valoarea banului va crește.

Iar golul meseriilor de azi, îl vor umplea școlarii de mâini, cari știind să prețuiască munca și pe muncitor, vor prețui meseriile; și astfel orașele cu podoabele lor vor fi ale noastre, nu ale străinilor, ca azi.

Desvoltarea portului național se poate introduce mai ușor cu ajutorul atelierelor școlare.

Unii deputați din județul Gorj și Muscel se prezintă în camera țării în frumosul și pitorescul port național.

Maiestatea Sa Maria regina României, când a vizitat frumoasele state din America de Nord, când s'a reintors acasă din lungul și obositorul drum, a vizitat și o fermă de indigeni americani, în frumosul port național; la despărțire a zis șeful indigenilor: »O, Regină scumpă și frumoasă, să ne mai faci, plăcerea a ne vizita și de altă dată«.

Portul nostru național e unul dintre cele mai frumoase porturi din lume.

Prin puținele mele cuvinte, importanța atelierelor școlare, este îmbrățișarea meseriilor prin dragostea de ele. Cu timpul se va putea realiza ca înlesnire romanizarea orașelor, precum și reînvierea vechiului și pitorescului port național și industria de casă.

Să nu căutăm la răsplată și recunoștință, căci »recunoștința este o floare nobilă și gingașă care nu se desvoltă numai în inimile nobile« a zis un savant francez.

Să muncim și să creștem inimi nobile, atunci nici răsplata nu va întârzia.

Viitorul este al poporului muncitor!

Ca închiere, nu zic altceva, decât rugând pe Colegele și Colegii mei iubiți, — ca atâta luceferi strălucitori, — ca acolo, unde e posibil — să se ocupe cu înființarea de ateliere școlare, pentru a ne da noi învățătorii pe deplin obolul nostru sacru pe altarul sfintei patrii.

Ioan Toduțiu,

inv. dir.

Școala primară în Germania

Pedagogia este cea mai frumoasă și cea mai însemnate știința ce o are omul cult al secolului XX-a. Sub numele pedagogie înțelegem două activități: a educa și a instrui. A educa este țința școlii și în acest lucru foarte însemnat consistă demnitatea și răspunderea învățătorimeii. Vorba a instrui înseamnă o activitate, prin care se mijlocește copilului o masă de știință și formează oare care deprinderi, capacități, dar scopul final al instruirii este educațiunea.

Deci, educațiunea și instruirea sunt inseparabile una de alta. Scopul educațiunii este să dea copilului un trup sănătos și în acest trup o minte luminată, o inimă bună, un suflet nobil cu voința puternică de a face lucruri omenești, fapte bune pentru mărirea bunului Dzeu și pentru progresul omenirii.

Numai prin educație se face omul om. Fără educație omul ar crește, s'ar desvolta numai trupește ca un animal, ca o plantă.

Iată de ce este pedagogia cea mai însemnată și cea mai frumoasă știință. Se zice că pedagogia s'a desvoltat, s'a întărit -- mai bine zis -- a devenit mare în Germania, pentru că cea mai mare parte a pedagogilor e de sânge german.

Dacă viața unui om se continuă în viața fiului său în viața unui popor în cea a generațiunii noi, atunci se adeverește faptul că: »Viitorul unei țări nu atârna de mulțimea fabricelor, oamenilor, corabiilor de războiu și regimentelor de mobilizat, ci de mulțimea școlilor și de spiritul care domnește în aceste școli. Arată-mi școlile țării tale și-ți spun întru cât e viabil poporul tău și până când există țara ta«. Conștient de acest fapt indiscutabil și-a înființat poporul german în fiecare colț al țării o mulțime de școli impozante, moderne, după cerințele igienei.

Ca să avem o idee despre școlile primare din Germania, din »țara pedagogilor« să-mi fie permis cu aceasta ocazie a vorbi ceva despre instalațiunea acestor școli.

Numărul școlilor primare în Germania este surprinzător nu numai în orașe ci și în sate. Un sat mic cu 15—20 obligați, își are școala cu un învățator. Edificiul școlar se ridică mai mult în mijlocul comunei pe lângă biserică, în care se află și impozanta locuința a învățatorului. Edificiul e de pietre sau de cărămizi și acoperit cu țigle. Are o formă frumoasă, atrăgătoare, purtând caracterul stilului arhitectonic german. Pe lângă școală se află o curte mare, o grădină de flori de multe ori și una de pomi roditori. Natural, ca toate sunt bine îngrijite.

Toate aceste fac ca școala să fie al doilea cămin familiar pentru copii, cari regăsesc acolo toate frumusețile, binele și ambilitățile casei părintești. Școala nu stă neprietinos în mijlocul comunei ca un adăpost în pustie ci posedă tot ce e atrăgător pentru copii. Înăuntru are caracterul mai mult a unei locuințe particu-

lare. Cele mai multe școli au o anticameră și un coridor lung în care se află coșuri cu flori frumoase iar pereții sunt decorați cu diferite tablouri, care reprezintă: regiunile sau clădirile cele mai frumoase ale țării. Mărimea sălilor de învăț. e corespunzătoare numărului elevilor. Într-o sală sunt 25 cel mai mult 30 de elevi. Învățătorul poate să se ocupe mai intensiv cu fiecare elev, afară de aceasta, sala mai mică de învăț. împopulată cu mai puțini elevi se aseamănă mai mult cu odaia casei părintești decât o sală mare de învăț. cu mulți elevi în care nici învățătorul nu poate să se ocupe așa de intensiv cu elevii nici disciplina nu poate să fie cea cerută.

Copilul german regăsește acolo tot ce a lăsat în casa părintească la întrarea lui în școală. Sălile de învăț. sunt aranjate conform cerințelor pedagogiei moderne. Bancile cele practice, tablile care se mișcă sistematic, dulapurile de diferite feluri pentru păstrarea instrumentelor chimice, fizice, geografice, economice etc. nu lipsesc nicăiri și conținutul cel bogat al acestor dulapuri este admirabil. Abia există un instrument pe terenul unor științe care să nu se afle în școala primară germană. Dulapurile pentru colecțiile zoologice și botanice precum și cele pentru obiectele lucrurilor manuale stă mai mult în coridoare pentru că în sale de învăț. nu mai au loc. Pe pereții sălilor de învăț. se văd tablouri cu marii reprezentanți ai pedagogiei sau portretele unor învățători mai însemnați ai școlii respective. Tabloul care nu lipsește din nici o școală este cel al lui Pestalozzi, care e reprezentat cu toată modestia sa înconjurat de elevii săi cei orfani. Pe unul dintre ei îl ține în brațe, mângâindu-l cu dragoste și iubire părintească. Tabloul lui Pestalozzi poartă inscripția ce se poate citi și pe piatra mormântală alui: » . . . Totul pentru altul și nimic pentru tine».

De multeori se văd pe pereții sălilor de învăț. diferite citate din sf. Scriptură. Ferestrele sunt mari și împodobite cu ghiveciuri de flori îngrijite de elevi. Despre curățenia cea mare ce domnește în curțile,

coridoarele și sălile de învăț. ale școlilor germane, s'ar putea vorbi foarte mult. Tinerimea germană se crește în acest spirit și nu suportă nimic în jurul lui ce nu e curat, pedant. Cuierile pe pereții coridoarelor sunt numerotate și fiecare elev își are numărul, ca la noi la școlile secundare. Tot pe peretele coridorului se află și o tablă mai mică cu înscricția: s'a găsit, s'a pierdut pentru anunțarea obiectelor găsite sau pierdute. Biblioteca nu lipsește din nici o școală. În ultima zi a săptămânei se țin orele de lectură la bibliotecă. Fiecare elev își scoate cărți pentru săptămâna viitoare. În aceste biblioteci se găsește întreaga literatură copilărească germană. Până acuma am scris mai mult despre școlile primare din sate.

Natural că școlile primare din orașe sunt mai mari, mai frumoase și mai impozante. Cine dorește să aibă o idee despre o școală modernă să viziteze numai una din aceste. Edificiul școlar cel uriaș cu mai multe etaje și cu ferestrele sale abia numărabile este totdeauna un exemplar al stilului arhitectonic artistic german.

Prin o poartă foarte mare ajungem în locul treptelor, de aici în coridoare și din coridoare intrăm în sălile de învăț. Aceste se aseamănă cu școlile cele din sate cu deosebirea că sunt provăzute și mai bogat cu toate instrumentele didactice. Aceste școli precum și cele mai mari dela sate au săli separate pentru instrucția chimiei și științelor naturale, legate de cabinete chimice și fizice. Tot aceste săli servesc și pentru instrucțiunile cu proiecțiuni și pentru cinematograf. Afară de aceste săli sunt și altele pentru instrucțiunile lucrului manual și desen.

Sunt diferite ateliere pentru tâmplărie, compactorie etc; bucătării model pentru fetele din clasele superioare, săli de gimnastică și băi pentru ambele sexe. Toate aceste sunt modern instalate și prevăzute cu toate instrumentele ce-ți poți închipui.

Cu altă ocazie vom vorbi despre viața școlară internă în aceste școli.

Sălajul.

Cuvânt de deschidere*).

Doamnelor și Domnilor !

Ni-se dă și nouă Sălăjenilor astăzi, privilegiul să sărbătorim pe un *dascăl român*, care timp de 50 de ani, cu o neobosită energie, cu o rară bărbăție și o neinvinsă tărie de caracter, a stat locului, unde destinul l-a pus: *în serviciul cultivei naționale, a școlii românești.*

Știm cu toții ce-a însemnat a fi dascăl de român pe vremuri. Și dl. Gheorghe Pteancu a fost totdeauna printre cei dintâi, care a știut să învingă toate greutățile, a știut să țină piept față cu obstacolele ce i-s'au ivit în cale un jumătate de secol, și nici temnița dela Cluj nu l'a descurajat.

Vredniciile acestui dascăl distins le-a răsplătit și On. Minister al Instr., când pe sărbătoritul nostru, din privilegiul trecerei sale la penziune l-a numit de *membriu onorar al învățământului primar.*

Acest eveniment imbucurător ne umple și sufletul nostru de nădejde, sufletul acelora, cari știm să apreciem și știm ce înseamnă a lucra pe câmpul vast, dar plin de spini al învățământului poporal, și a produce acolo progrese apreciabile.

Grăbim deci și noi, învățătorii din Sălaj, ca în cadrele acestei ședințe festive, să aducem cele mai sincere omagii ale noastre celui mai veteran și mai vrednic coleg al nostru.

Ne bucurăm pe deoparte de binemeritata distincție ce a primit, iar pe de alta parte, pentru că acest eveniment, istoric în analele Asociației noastre, va fi un indemn pentru tinerii învățători, cari acuma au eșit de pe băncile școlii, iar futurora ne va da tărie și curaj pentru lupta, care ne așteaptă în fie care zi, între marginile noi ale țării făurită de acele *multe brațe tari*, cari și-au primit educația în școala d-lui Ptean-

*) Rostit de către președintele Simion Oros, în 11 Sept. a. c. cu ocazie adunării generale la Carei, a Asoc. Inv. din jud. Sălaj.

cu și în alte multe școli, cari aveau asemenea conducători, cu sufletul românesc.

Dar nouă, colegilor, nu ni-e de ajuns că On. Minister l-a învrednicit pentru apreciată distincție, de care se bucură azi sărbătoritul, Noi, învățătorii, nu putem sta nepăsători, nu putem să privim din depărtare numai acest eveniment. Domnul Gheorghe Pteancu, sărbătoritul *este încântător* în primul loc, este al nostru, este fratele, prietinel, tatăl nostru, și deci vrem să dăm curs liber manifestației noastre de stimă, de venerațiune și recunoștință veteranelui nostru coleg cu plete-albe, în fața, în mijlocul și cu concursul societății, care-l înconjură.

Onorata Sedință Festivă!

Nu mi-e scopul, nici intenția să înșir eu, aci, acele merite ale sărbătoritului, cari l-au făcut vrednic de distincția ce i-se face. Sunt cunoscute de noi, de toți.

Vrea se precizez numai, că noi lucrătorii conștii ai școlii, simțim și apreciem în cea mai desăvârșită măsură înalta distincție ministerială, recunoșterea rezultatului unei activități desfășurată într'un lung șir de ani, și confirmarea adevărului, că la ridicarea, apărarea și fericirea țării noastre românești putem contribui, și noi învățătorii nu numai cu armele sgomotoase de războiu, *ci și prin o născă perseverență și conștientă.*

Ceeace pentru dl. Pteancu e o binemeritată distincție, pentru noi ceilalți, trebuie se fie un indemn de puternică încurajare, pentru dezvoltarea într'un mod cât mai larg al unei activități culturale, dela care va depinde în viitor fericirea neamului și puterea țării.

Doamnelor și Domnilor!

Cu toate că asistăm la o sărbătoare jubilară, nu pot să nu fac amintire de sguuitoarea împrejurare, care a lăsat adânc știrbite sufletele tuturor cetățenilor țării noastre: *moartea mult regretabilui marelui nostru rege Ferdinand I.*

N'am cuvinte ca să pot aprecia faptele Acestui Mare Rege al nostru.

Viața lui întreagă însă să ne fie totdeauna înaintea ochilor noștri sufletești ca o icoană vie, iar în inimile și sufletele generațiilor, cari vor trece de sub mâinile noastre în viață să aprindem fiacăra neperitoare a stimei nefățărută față de

eroii nostri, a muncii cinstite și conștiințe, caracterului ferm, a eroismului fără pereche și mai presus de toate ne înfrânta iubire de neam și patrie.

In veci amintirea Lui.

* * *

In aceeași vreme să ne îndreptăm gândurile noastre către M. S. Regele nostru Mihai I, și să-i urâm dela bunul Dumnezeu viață îndelungată, tărie și bărbăție, ca opera marelui defunct moș al Său, să o încoroneze cu succese miraculoase dorită de un întreg neam devotaț și credincios.

Doamnelor și Domnilor!

Vă salut cu toată căldura inimei. pentru participarea la aceasta serbare festivă, într'un număr atât de impunător, prin ce dați dovadă de interesul ce arătați țagmei noastre dăscălești și prin noi, învățământului românesc.

Prin prezența Dvoastre atât de impunătoare, prin interesul atât de viu și sincer ce-l arătați, demonstrați pe deo parte că apreciați munca cinstită a dascălului român, iar pe de alta parte că trăim și lucrăm: pentru iubita noastră țară, pentru cauza învățământului poporal.

Aceasta atenție ce ni-o dați astăzi este o încurajare pentru noi. Dacă în trecut ne-a caracterizat adevărata muncă depusa pe altarul culturii românești, în viitor vrem să lucrăm și vom lucra și mai mult.

Dorul nostru este să ridicăm la un înalt pedestal cultura națională română, ca fiecare român să poată sta cu fruntea senină în fața viitoarelor din viitor, să poată sta pururea locului în lupta continuă pentru nizuinți culturale, și dacă vor cere împrejurările, și în lupta pentru moarte și viață.

* * *

Cu aceste gânduri, cu aceste dorinți și simțeminte trecem acum la sărbătoarea noastră.

Salutându-vă din nou și zicându-vă un sincer «Bine ați venit», declar ședința festivă de deschisă.

Președinte,
Simion Oros.

Descrieri etnografice.

Credințe din popor.

1. Când cineva merge undeva și alt cineva îi iasă cu un vas gol înainte mergând după apă sau alt undeva cu vasul gol atunci călătorului nu-i merge bine.

2. Când călătorești și un iepure-ți taie drumul nu-ți isbutește.

3. Când un paiangen trece peste corpul omului vin oaspeți.

4. Când samăna la câmp grâu, secară ori porumb, femeia nu-i iertat să coacă pâine acasă, că să vor pâli bucatele.

5. După ce a însemănat un loc cu grâu, pe la capăt îi presară paie de cânepă (posdărie) pentru a fi și paietele aceluia grâu albe ca posdăria.

6. Când a însămănat un loc cu cânepă îi presară la capete var stins, pentru ca pânza din acea cânepă să fie albă ca varul stins.

7. Pâinea ce se pune în lapte pentru mâncare, nu se taie cu cuțitul pentru că atunci se taie vaca dela care e laptele, la picior.

8. Dacă se amestecă laptele dela două vaci streine se duce laptele uneia la ceialaltă.

9. Pe noaptea cătră ziua de sf. Gheorghe în fiecare an se pune la ușile grajdurilor trandafir sălbatec (rug) ghimpos pentru că atunci vin strigoii să ducă laptele vacilor, și dacă e acolo rugul se înțeapă în el și fug.

10. Mergând cu vasul să aduci apă, nu se mănâncă, pentru că îți mănânci norocul.

Auzite dela săteni din Iaz.

Iosif Popp.

Slăvire.

— Apoteoză —

Scenă înfățișază un luminiș de codru bătrân cu dără-mături de coloane antice. În fund pe un soclu cu patru trepte, impletite în viță sacră, stă România în armură veche cu coif sclipitor pe cap, cu spada în'o mână, și 'nfășurată în cutele stindardului. Pe o treaptă mai jos, de oparte și alta, doi ingerași și mai jos un sătean și-o săteancă apoi drobanțul, pristavul în armură și pe un pat de stânci: Zina codrului dormind De oparte și alta «Corul» împărțit în două grupe de figuri simbolice reprezentând: Agricultura, Industria, Comerțul, Arta, Știința, Dreptatea, Vitejia etc... figuri care pot atinge numărut 24. Fiecare în anumite poze, cu emblema ce i-se potrivește. La dreapta și la stânga scenei, perpendiculare pe linia rampei, două grupe de dănșuitori români în pose de statui. Iar în mijloc între aceste grupe, doi săteni și două sătence stând pe un genunchiu cu ochii către România. O lumină trandafirie de asfințit umple scena, ca și cum un foc uriaș ar arde în fundul codrului. Inaite de ridicarea cortinei s'aude o larmă de trimbiță, apoi glasul puternic al pristavului care strigă: «Deschideți porțile templului să s'arate România» Cortina se ridică.

R O M Â N I A

Un inger

Alt inger

Un sătean

O săteancă

Corul

Corul

Dorobanțul

Figuri simbolice Pristavul Friguri simbolice

Zâna

Dănșuitori Un sătean

O săteancă Dănșuitori

O săteancă

Un sătean

Linia de jos a dănșuitorilor

La ridicarea cortinei se aude cântarea pătrunzătoare a doinei „Codrule ce te mândrești” din răsunetul Ardealului din ce în ce tot mai moale până ce se stinge în adâncul codrului. Când doina tace o privighietoare trezește pădurea și zâna adormită de pe muschiul stâncilor.

Z I N A

Ce văd? E vis? In juru-mi zine
 Cu fețe dulci strălucitoare . . .
 Și-un geniu sacru, o regină
 Cu coif de argint lucind în soare . . .
 De-asupra ramurii înflorite
 Crescând în raze de lumina
 Și ingeri doi slujind de pază
 Intr'un cortegiu de regină

Pristavul

O zână albă ca lumina
 In straie mândre, sclipitoare
 Pe soclu statuii păgâne:
 E România gânditoare

Z i n a

Eu te cunosc fecioară mândră
 De două genii stăpânită,
 De lira dulce-a zinei tale
 Mi-i inima de mult robită.
 Tu ai păduri și flori și ape
 Și atâta dulce poezie
 Și ce de doine tânguioase
 In sfânta ta împărăție
 Privighetori din alte raiuri
 La tine vin cu drag să cânte
 Și inimile nu-s c'aiurea,
 Mai blânde sunt și sunt mai sfinte
 La tine sunt bordeiuri triste
 Și 'n ele plâns și suferință,
 Dar nicăiri nu-i ca la tine
 Mai multă doină și credință,
 Eu te cunosc fecioară mândră,
 De două genii stăpânită,
 De lira dulce-a doinei tale
 Mi-i inima de mult robită.

Intâiul sătean (cătref România)

Scumpă țară românească,
 Cuib în care m'am născut,

Câmp pe care ți-am văzut
 Vitejia strămoșească
 Scumpă țară românească
 Te salut.

INTÂIA SĂTEANCĂ.

Ție fruntea-mi ți se închină
 Ca 'naintea unui sfânt
 Căci, deși copilă sunt
 Inima de dor mi-e plină
 Să te văd mereu regină
 Pe pământ.

A DOUA SĂTEANCĂ.

Să ai viață de vecie,
 Să sporească-al tău popor.

AL DOILA SĂTEAN.

Sub stindardul tricolor
 Tu nu vezi decât frăție
 Și atunci, dac'o fi să fie,
 Pot să mor.

R O M Â N I A.

Tindeți voi flamura păcii
 Și sub ea Români munciti,
 Fericirea mea din muncă
 Și din pace o urziți . . .
 Ceru 'n codri ne coboară
 Când în doine plângeți voi,
 Hai, Cântați a voastră-i slava,
 Cântecul e Domn la noi! . . .

(Corul cântă: Acolo unde se găsește soliști, se lasă lor cântecul „o doină“.)

R O M Â N I A

(după ce s'a cântat, către dănțuitori
 Voi săteni de toț cântați
 Mândre jocuri să-mi jucați.

Sătenii din lături s'așează în ordinea dansului pe care îl joacă și încep. Când sfârșesc reintră în pozele de mai înainte).

AL DOILEA SĂTEAN.

(după sfârșitul jocului)

Românie, scumpă mie
 Să ajungi cum eu te vreau
 Rai să fie tot în tine
 Mare ca pe gândul meu
 Tu să fii cea mai frumoasă,
 Numai slavă să rodești;
 Tu să fii cea mai bogată
 Vecinic tu să ne trăiești.

Sunet de trâmbiță. Toți Români în neclintire de statui. O lumină de foc luminează scena. Codrul se umple cu spirite cu zâne, care presară flori și cântă subțire Privighetorite asurzesc pădurea.

R O M Â N I A.

cu un gest măreț:

Prin virtute și prin muncă
 La altarul veșnicei.

(Cortina.)

Luncan și Mugur.

Notă: Piesa se poate juca cu succes și cu decor simplu și cu numărul figurilor simbolice redus. După mijloacele ce le are învățătorul la îndemână. (Din »Catedra«).

Nimic nu e mai frumos pentru ochiu de cât cum e adevărul pentru suflet. Nimic nu este așa de urât și așa de depărtat de rațiune ca minciuna

LOCKE.

Amorul propriu este un balon umflat cu vânt; îndată ce e găurit, izbucnesc furtuni din el.

VOLTAIRE.

Pagini de literatură.

Programe orare, manuale școlare ș. a.

(Dare de seamă)

Aflându-ne la începutul anului școlar este firesc, ca toată lumea dăscălească să se preocupe de planuri analitice, orare, manualele de școală și alte mijloace absolut indispensabile pentru asigurarea bunului mers al învățământului. Un plan analitic bun și un orar rațional întocmit sunt busola învățământului. Cu ajutorul lor se poate face un învățământ sistematic și bine încheiat, fără zguduiri și lacune. Iar manualele didactice ușurează munca învățătorului și a elevului făcându-i celui din urmă posibilă deprinderea și asimilarea materialului predat în școală. Colecțiunile de plante, minerale și insecte; rechizitele de fizică, tablourile istorice și intuitive, hărțile etc. sunt cel puțin atât de necesare la clarificarea și înțelegerea cunoștințelor. Fără ele nici închipui nu se poate în zilele noastre un învățământ bun și temeinic.

Conduși de aceste gânduri, cari de altfel ne preocupă pe toți, credem că facem un bun serviciu școlii dacă vom atrage atențiunea și recomanda câteva planuri analitice, orare, rechizite școlare etc. din cele apărute până acum.

1. *Planuri analitice.* Pe lângă programa analitică oficială, care cuprinde minimul de material și este întocmită pentru toate școlile din țara întreagă, indiferent de orice alte considerațiuni afară de statorirea materialului de predat, fiecare învățător are nevoie de un plan analitic special pentru clasele ce conduce, întocmit amăsurat împrejurărilor locale.

Dintre planurile analitice apărute amintim pe cele de mai jos, cari cu puține schimbări s'ar putea întrebuița și în școlile din județul nostru.

a) *Iosif Moldovan*, inspector școlar primar: *Plan analitic* pentru folosul cl. I—IV a școlilor primare. Materialul este distribuit pe săptămâni din toate obiectele. Se poate comanda dela tipografia Diecezana Arad cu 48 lei.

b) *Adrian Mărgineanu*, subrevizor școlar: *Planul analitic* pentru cl. I., II., III., și IV a școalelor primare cu limba de predare română și maghiară.

c) Idem pentru cl. V., VI., VII.

Materialul este distribuit pe luni și săptămâni cu explicații asupra întocmirii.

Se poate comanda dela tipografia Minerva, Odorheiu cu 75 Lei exemplarul.

d) *Anton Hoztinszky*, învățător: *Plan analitic pentru desen cu mână liberă în clasa I—VII* a școlii primare. Conține 909 modelele. Se află de vânzare la autor Oravița jud. Caraș cu 25 Lei.

2. *Orare*. Din programa analitică oficială lipsesc orarele-tip, împreună cu distribuirea orarelor pe categoriile de școale cu excepția școalelor cu 7 învățători, împrejurarea care îngreunează mult distribuirea orarelor și întocmirea orarelor. Suntem informați, că Ministerul se ocupă cu aceasta chestiune. Până la primirea orarelor tip dela Minister se poate consulta cu bun rezultat.

a) *Iosif Moldovan*, inspector școalelor primar: *Orare pentru școlile primare*. Într'o broșură de 26 pagină sunt întocmite 25 orare, dintre cari 1 pentru grădinele de copii, 10 pentru cursul primar inferior, cl. I—VIII), 8 pentru cursul superior (cl. V—VII), 1 pentru școlile nedivizate și 5 pentru cursul de adulți, după diferite categorii de școale cu unul și mai mulți învățători.

Pe pagina 1 și la sfârșitul fiecărui orar se dau explicații.

Broșura se poate procura dela *tipografia Diecezană*, Arad cu 50 Lei exemplarul.

3. *Manuale didactice*. După marea lipsă ce le-am dus până acum, încep să apară din belșug pentru toate materiile și clasele. Învățătorul este în drept să-și aleagă din ele pe cari le vrea, dar să le aleagă pe cele mai bune, mai potrivite și mai eficiente. Fiecare librărie trimite bucuros catalog, care trebuie consultat. Și în revista noastră se publică și recomandă din când în când manuale didactice.

De aceasta dată ne mărginim să recomandăm numai câteva:

a) *G. D. Scraba, St. Negulescu și Gregoriu Teodossiu: Carte*

de citire pentru clasa VII primară, editura librăriei Socec și Comp. prețul 60 Lei.

b) *Geografia județului Sălaj* de Dr. Emil Lobonțiu profesor geolog. Se poate procura dela Librăria »Luceafărul« din Zălau cu 25 Lei.

c) *Indrumări folositoare tinerilor ce vor fi ostași*, manual de educație național, patriotică și ostășească de *Petron și Delu Pades*. A apărut în editura Scrisul Românesc, Craiova. Prețul 38 Lei.

Este o broșură de 86 pag. care cuprinde poezii și lecturi foarte potrivite în vederea scopului indicat în titlu, ca Patria Mama răniților, Armata, Datoria de a fi soldat, Sentimentul datoriei, Gândiri sănătoase, Moartea pentru drapel etc. etc. O pot cefi cu mare folos elevii, tinerii și adulții. Este potrivită pentru biblioteci și ca premii la sfârșitul anului școlar.

d) *Catedra*, ziar didactic cultural anul I. Redacția și Administrația Galați str. Cuza Vodă No. 20 Abonament 60 le anual.

Amintim acest ziar, fiindcă pe lângă chestiuni școlare și profesionale în cea mai mare parte se ocupă cu literatura școlară și patriotică. Publică poezii și pieze teatrale scrise în versuri și proză anume și foarte potrivite pentru serbările școlare. Ca model publicăm și noi la pagini de literatură »Slăvire« apotează în versuri de Luncan și Mugur și vom mai publica și în numerii viitori.

4. *Colecțiuni* Înțelegem colecțiunile pentru istoria naturală, fizică, aritmetică și geometrie. — Ele sunt absolut indispensabile și cu mult mai importante decât multe din cărțile didactice, fiindcă sunt singurul mijloc prin care se poate face intuirea materialului predat. Dacă învățământul primar în zilele noastre nu dă rezultatele așteptate, cauza principală este, că se face în mod teoretic — numai cu vorba — fără ca să se facă intuirile și aplicările necesare. Trebuie deci să intuim cu ajutorul colecțiilor tot ce predăm din obiectele amintite mai sus și atunci inv. va lua cu totul altă față.

Mare parte din colecții le poate face învățătorul împreună cu elevii și anume: de plante și insecte în întregime, și în mare parte de minerale, aritmetică și chiar din fizică. Am ridicat chestiunea și dat indemnuri, la toate inspecțiile școlare, dar cu puțin rezulta până acum.

Altă parte pe care nu le poate confecționa învățătorul, cum sunt preparatele de animale și pasări, tablourile cu produsele economice, industriale, tehnologice, de anatomie, igienă și zoologice, aparate de fizică și chimie etc. etc. se pot procura dela diferite ateliere și librării și anume:

a) Societatea cooperativă „Economia” din *Tighina* (str. Alexandru cel Bun No. 66);

b) Librăria *Socec și Comp.* din București și filiala din Oradea.

c) „*Indusco*” Comptoar internațional de industrie și comerț, *București* (str. Doamnei, 14—16) ș. a.

Tablourile etc. sunt bine lucrate; buc. costă 120—200 L.

Aceia cari au luat parte la congresul ținut în Satu-Mare la 28-29 August a. c. își vor reaminti de expoziția văzută acolo cu materialul didactic amintit mai sus.

5. *Tablourile* pentru învățământul religios, intuitiv, istoric, geografic etc. au aceeași importanță și sunt tot atât de necesare. Partea cea mai mare se poate primi *gratuit* dela „*Casa școalelor*” prin o simplă cerere înaintată de Revizorul școlar. Dar *trebuie făcută și înaintată cererea, altfel nu se expediază.* Altă parte se poate procura dela firmele amintite mai sus.

* * *

Se va reflecta poate, că școalele noastre sunt sărace și n'au mijloacele materiale trebuincioase. Desmint categoric aceasta afirmare și constat, că niciodată până în zilele noastre nu s'a jertfit așa de mult pentru școalele primare ca și în zilele noastre, când și cea mai modestă școală are un buget anual de 8—12000 Lei. Intrebuințat acest buget rațional și cu dragoste pentru școală, în fiecare an se poate completa cu ceva materialul didactic. Urmând consecvent aceasta procedură, în câțiva ani s'ar putea prevedea toate școalele cu cele trebuincioase. Să ne aducem aminte cât erau de sărace și lipsite în trecut școalele noastre și atunci vom ști pretui mai bine situația de azi, care numai dela noi deprinde să fie și mai bună.

Nu este de ajuns să avem material didactic. Aceasta, este partea cea mai ușoară, ci *acela trebuie păstrat cu cea mai mare grijă ca să nu se defecteze, piardă ori instrăineze.* O condițiune,

care în multe școale nu se observă. Urmările se și văd la cea dintâi privire.

* * *

Avem o țară frumoasă și bogată, ca și care nu multe mai sunt pe întreg rotogolul pământului. Înfrățuirea ei s'a făcut după suferințe seculare cu mari jertfe și sforțări. Datoria noastră este ca să o susținem, dezvoltăm și întărim, și aceasta numai prin *cultură* o putem face. Școala primară este cel mai important factor cultural. Dela ea se așteaptă ridicarea nivelului cultural moral și economic al neamului nostru și al țării. Ca școală să poată realiza nădejtile legate de ea, trebuie să rupă cu trecutul, să *muncească în viitor mai mult și mai rațional, întrebuițând mijloace nouă, potrivite împrejurărilor de azi și scopurilor ce ne preocupă*. Altfel nu ne putem susține.

I. Mungo.

Cununa care sângera.

— Continuare —

Un vis,

Iartă-mă prietene, dacă o clipă te smulg povestirii.

Iți voi descrie aici un vis pe care l-am avut în noaptea aceia. Un vis ciudat pe care nici până astăzi nu l-am înțeles.

Tu însă, după ce vei termina acest caiet vei desprinde poate simbolul. Ascultă-l:

Întors acasă mulțumit și luminat — ne-am trântit pe pat — după ce deschisesem fereastra din spre apus.

Mi-au plăcut întotdeauna culorile nuanțate ale amurgului, culorile acelea bizare, amestecate de-o splendidă scânteiere.

Bătea un vânt care aducea cu sine reminiscențe de mirese. Apusul înecat în sânge . . . sânge roșu, aprins ca jăriticul viu, se reflecta în odaie. Îl priviam . . . norii îmi păreau grămezi enorme de carne, înecate în chiagurile lui.

Razele — cari ajungeau până la mine, păreau fibre respirate, vine rupe prin cari se scurge sânge . . . Atârnau grele picurându-și stropii calzi în ochii mei. Încercam să-i închid. Deodată o cărare înflorită numai cu maci roșii, se desfăcu nainte'mi. Îmi tărâam picioarele grele alungul ei . . . Și fie-

care mac se pleca, ca un potir — vărsându-mi peste ele valuri de sânge.

Curând cărarea se prefăcu într'un pârau în mijlocul căruia eu păream un Crist care primește un botez de sânge. O cunună atârnată pe frunte-mi își falfăie ramurile sclipitoare ca chiagul sângelui.

Ah, sânge . . . sânge . . . de unde atâta sânge? strigai deodată tresărind.

Deschisei ochii — cum ai desprinde un fulger din noapte. Soarele sta înfipt pe vârful măgurii . . .

Era acuma alb ca un bulgăr de var.

Culorile vagi se șterseră, se topiră și înaintea mea se desfășură un câmp pe care plutiau cercuri involburate de umbră.

Mi se păru că aud un țipăt lung — înăbușit. În fund zării un trup de femeie, trântit într'o baltă care deodată lua aspectul sângelui.

Asupra ei, cu piciorul înfipt în pieptu-i, sta un om cu părul învălvoiat, ochii înfuriați, scăpărători de cruzimi și patimă.

În mâna dreaptă ținea o bardă, iar cu stânga smulgea fășii din trupul svâcnitor o inimă înecată în sânge. Deodat îl văd că aruncă barda și aplecându-se la pământ începe să soarbă lacom din sângele care îl înămolise.

Părea un Ugolino scârbos.

Femeia se svârcolia. Ochii ei sălbatici se 'ntoarseră spre mine. Părea că îmi cerșesc ajutor.

Cercai s'alerg spre ei — dar un fulger smuls îmi tăie drumul despiciându-mi înainte o prăpastie adâncă, hăuitoare. Stam pe marginile ei, când c încolăcitură de șerpi se ridică spre mine, pe trupul meu în sus.

Cu toate flacărele cari tășniau din ei mă năvăliră prăbușindu-mă pământului.

* * *

Mă trezii — Plapuma de pe mine — în mijlocul odăii
Afară ploua . . ploua des, tare și înfrigorat.

Gh. Popovici

Note și Observări.

Examene de conducătoare.

La sfârșitul anului școlar trecut On. Minister ne comunică, că absolventele cu diplomă de școală normală pentru învățătoare (la școale primare), cari doresc să obțină diplomă de conducătoare pentru școalele (grădinele) de copii mici pot face examen la școala normală de conducătoare »Domnița Anca« din București, odată cu absolventele școalei, având să treacă următoarele probe :

1. *Oral*: examen de puericultură și
2. *Lecții practice*, câte una din intuiție, povestiri, cântece, lucrul manual și joc.

Vor fi declarate trecute la examen numai acele, cari vor obține nota 7.50 la fiecare probă.

Ne ocupăm de aceasta chestiune, deoarece avem prea puține conducătoare ca să putem înființa grădini de copii în tot locul unde cere necesitatea pe teritoriul județului nostru, pe când numărul învățătoarelor pentru școalele primare crește din an în an într'o măsură așa de mare, încât cel mult peste 2—3 ani mare parte nu vor mai putea obține numire, ci multe vor trebui să aștepte ani de zile până când vor putea primi vre-un post. Ca să nu obvină aceasta împrejurare, pe urma căreia multora dintre învățătoare li s'ar periclita existența, le sfătuim mai cu seamă pe acelea, cari simt vocațiune, să se pregătească în cursul acestui an școlar pentru examenul amintit mai sus, pentruca în cazul când Ministerul va menține și în anul viitor aceasta dispoziție — și este probabil să o mențină — să se prezinte la examen, ca să obțină diplomă de conducătoare.

Este de prevăzut că în viitorul apropiat și numărul conducătoarelor va crește în raport cu necesitățile grădinilor

de copii și atunci învățătoarele noastre, vor cădea și dela acest favor dacă nu se vor folosi de el la timp.

Ținem să le atragem atențiunea și la împrejurarea că la grădinele de copii pot avea mai multe favoruri decât la școalele primare. Amintim câteva dintre ele. Grădini de copii se înființează de regulă în comunele mai mari și mai bine situate, beneficiază de locuință și combustibil ș. a. Este bine deci, ca învățătoarele să se folosească de acest favor în interesul propriu până când au posibilitatea.

I. Mango.

Conferințe școlare.

În ziua de 19 Oct. a. c. s'a ținut conferința organelor de control din reg. II școlară în Satu-Mare sub conducerea dlui inspector șef, Gheorghe Bota. La conferință au luat parte dnii, Gh. Tulbure și P. Dan, inspectori școlari; Dragomir, inspectorul școalelor de ucenici; revizorii și subrevizorii din regiunea întreagă.

După deschiderea ședinței de către Dl inspector șef ia cuvântul Dl inspector Gh. Tulbure, care face un expozeu asupra programului de muncă preconizat de Dl Ministru, Dr. Angelescu, pentru an. școlar 1927—28, expus în ședința inspectorilor, ținută în București la 12 Oct, a. c. Cum chestiunile, ce se cuprind în acest program au o deosebită importanță și ne privesc pe toți, ținem să le fixăm aci și pentru cetitorii noștri într'un scurt rezumat.

Acțiunea construcțiilor noilor localuri școlare se va continua cu cea mai mare energie și în viitor.

Legea învățământului cu privire la frecventarea cursului primar de adulți și intensificarea propagandei culturale se va executa cu cea mai mare rigoare, ca să putem învinge *alfabetismul și neștiința*, cari sunt cei mai mari dușmani ai neamului nostru.

S'au luat măsuri pentru un control, cât mai eficace al învățământului primar, care nu va putea trece nimic cu vederea.

Disciplina dintre învățători trebuie observată cu strictețe Mulți învățători nu iau școală în serios, nu-și fac datoria și

lipsească dela cursuri fără concedii. Aceste abateri, nu se vor mai tolera. Cei ce nu-și fac datoria vor fi aspru pedepsiți.

În ceea ce privește propagandă culturală, Dl. Ministru Angelescu, dorește, ca învățătorimea, care este în permanent contact cu masele populare să ajungă cel mai important factor prin o muncă intensivă și pe acest teren.

La urmă Dl. P. Dan a dat instrucțiuni referitoare la aplicarea obligativității învățământului, la control și aplicarea legii comitetelor școlare.

După masă la ora 4 Dl. Inspector șef Gh. Bota a ținut o conferință despre »Sufletul Românesc« la care au luat parte întreg personalul de control și corpul didactic primar și secundar din Satu-Mare.

În 21 Oct. a. c. s'a ținut a doua conferință în Oradea, în care s'a discutat și dat îndrumări pentru organizarea propagandei culturale. În baza acestor instrucțiuni s'a întocmit programul de muncă pentru județul nostru, care se va publica în numărul următor al revistei. *Mg.*

*Sunt oameni, cari când e vorbă de a strica, cred numai de-
cât minciuna; când însă e vorba de a ajuta, nu cred nici adevărul*
TOMMASEO.

*Nu desonora sfântul nume de amic dându-l unui om lipsit
de ori-ce virtute.*
PELLICO.

*Iubirea este aripa pe care Dumnezeu a dat-o sufletului spre
a se urca până la el.*
Michelangelo Buonaroti.

*Omul este o vioară. Numai cândi se rupe cea mai bună
coardă, rămâne a fi o bucată de lemn.*
CARMEN SILVIA

Administrația școlară.

XX.

Orientări la întocmirea bugetului școlar.

Pe lângă toate instrucțiunile ce s'au dat până acum privitor la administrarea bunurilor școlare în general; la alcătuirea bugetelor și conturilor de gestiune: totuși ni se mai ivesc în cale abateri sporadice mai mici sau mai mari. Și fiindcă administrarea banului public cade sub controlul legii și atâtor priviri competente și incompetentă, ori ce abatere în aceasta materie provoacă consecințe foarte dificile, dacă nu chiar fatale.

Conștient deci de marea răspundere morală și materială ce are fiecare diriginte sau director școlar în calitate de secretar al Comitetului școlar, am încercat în coloanele acestei reviste, cât și pe alte căi, cu orice prilej, a lămuri aceasta parte importantă din completul atâtor îndatoriri ce-i apasă umerii. A mai insista în detaliu asupra acestei chestiuni este inutil. Ori și cine poate găsi partea ce-l interesează în ordinele și instrucțiunile comunicate în acest sens.

Nu va fi însă fără interes a ne opri asupra bugetului școlar, fiind de interes foarte actual.

Bugetul. Pentruca școala să poată funcționa în mod normal, trebuie să depunem toate eforturile cu scop de a asigura și câștiga fondurile necesare întreținerii materiale. Rezultatul învățământului dintr'o comună e în funcțiune în mare parte, de starea materială a școlii. La începutul anului viitor 1928 toate școlile vor trebui să posedă un buget real și bine echilibrat. Comitetele școlare se vor întruni de urgență pentru dezbateră și alcătuirea bugetului astfel, ca în termenul prevăzut să se înainteze necondiționat spre aprobare. Criteriul principal la compunerea bugetului trebuie să fie realitatea. Luând în considerare situația materială precară în ca-

re se găesc în special țăranii, se vor aloca în buget numai cheltueli pentru necesitățile absolut indispensabile, ce le reclamă școala. Aceasta însă nu înseamnă să se neglijeze cheltuelile pentru reparațiuni și restaurările de localuri, cari trebuie efectuate necondiționat.

Având în vedere, că veniturile comunelor pe anul 1928 nu se știu încă: *la art. 1 dela venituri se va trece cota de 14%, după veniturile bugetare din anul 1927.* — Dacă aceasta cotă împreună cu celelalte venituri n'ar fi suficiente pentru acoperirea cheltuelilor, se va mai aloca la art. 5 suma necesară în sarcina comunei.

Pentru stabilirea cantității de lemne amintim, că se poate socoti la o sală de clasă 10—12 m³, iar în competența directorului 12 m³.

În vederea creierii fondurilor pentru ajutorarea elevilor săraci cu cărți, rechizite, haine etc. se va înscrie în fiecare buget școlar suma cea mai mare posibilă (Art. 5) promovându-se astfel interesele învățământului. Pentru administrarea acestui fond se deschide un registru (o evidență) separat, în care se vor trece an de an elevii săraci, cari se împărtășesc de ajutoare dela Comitetul școlar conform art. 73 din regulamentul. Cărțile școlare ce se dau elevilor săraci formează proprietatea școlii. Aceste se trec în inventarul școlar.

Ar fi foarte de dorit ca fiecare comitet școlar să înscrie în bugetul anului 1928 o subvenție de cel puțin 500 Lei pentru Căminul copiilor de învățători din județul Sălaj.

La fiecare buget se va anexa câte un stat dezvoltător, specificându-se sumele la toți articolii de venituri și cheltueli din buget conform modelului de mai jos.

Stat dezvoltător

pentru specificarea sumelor alocate în bugetul școlii primare de stat din pe anul 1928.

I. Venituri

Art 1. Veniturile bugetare ale comunei în anul 1927 sunt de 385 000 Lei din care 14% face . . . 53 900 (Asemenea se va proceda la toți articolii de venituri)

II. Cheltueli

<i>Art. 1. Repararea a 15 geamuri á 100 Lei</i>	2.500
<i>Construirea unui gard de 10 m. á 250</i>	2.500
<i>Curățirea și desinfectarea localului școlar</i>	2.000
<i>Plata serv. pe 12 luni á 500 Lei</i>	6.000
<i>Chiria pentru locuința directorului</i>	4.000
<i>Total</i>	16.000 L

(Asemenea se va proceda la toți articolii)

Președinte :

L. S.

Secretar :

Bugetul odată debătut și aprobat în ședința comitetului școlar se va supune debaterii și aprobării adunării generale a comunei.

La actele bugetului se va anexa necondiționat procesul verbal, în lipsa căruia nu se va putea aproba din partea Comitetului școlar județean.

La întocmirea bugetului se vor folosi imprimatele-tip.

D. Mărgineanu

Cu cât cineva are mai mult în sine însuși, cu atât cere mai puțin de la alții.

AR. SCHOPENHAUER.

Dintre toate bucuriile pe care Dumnezeu le acordă omului pe pământ, triumful patriei sale e cea mai mare.

DOAMNA de STAEL.

Sărac nu este cel ce nu are nimic, ci cel ce nu vrea sau nu poate munci.

MONTESQUIEU.

Ș T I R I

ION I. C. BRĂTIANU.

președintele consiliului de miniștri în 20 Nov. a. c. dimineața la ora 7 fără un sfert a decedat în București după o boala scurtă. Vestea morții marelui bărbat a pătruns ca fulgerul în toată țara. Rămășițele pământești vor fi expuse la Ateneu până duminică, când la ora 9 dimineața se va oficia un serviciu divin, după care sicriul cu toate onorurile cuvenite va fi ridicat și dus la gara spre a fi transportat și așezat la Florica în cavoul familiar, unde va avea loc înmormântarea la care este reprezentat și județul nostru prin 4 delegați. Revizoratul școlar a trimis Dlui Ministru al Instrucțiunii, Dr. C. Angheliescu următoarea telegramă: „Revizoratul școlar și Corpul didactic primar din județul Sălaj împărtășesc din tot sufletul durerea și jalea adâncă ce a cuprins țara întreagă prin moartea marelui Român și bărbat de stat, Ion Brătianu, și exprimă îndureratei familii profunde condolențe.“

— **Redacționale** Comitetul de redacție al revistei noastre în 17 Nov. a. c. s'a întrunit în ședință pentru rezolvirea mai multor chestiuni curente, dintre cari amintim alegerea Dlui *Leontin Ghergariu*, directorul liceului de stat

din loc în calitate de redactor al revistei în localul Dlui *Grățian Capătă*, care se menține și mai departe membru în comitet. Credem, că o alegere mai potrivită nici nu s'ar fi putut face. Personalitatea și munca de până aci a noului redactor este cea mai bună garanță, că sub conducerea DSale revista va progresa, apropiindu-se tot mai mult de scopul, ce urmărește. Prin schimbarea redactorului programul de muncă al revistei rămâne același fără a suferi vre-o schimbare. Rugăm pe Dnii colaboratori și cititori să dea și noului redactor, care cu atâta însuflețire și dragoste se asociază cu noi, tot sprinjalul.

— **Adunarea generală ordinară a „Astrei“** se va ține în Sibiu în zilele de 4 și 5 Decembrie 1927.

— **Numire de subrevizor** dl *Ștefan Șestac*, dir. inv. la școala din Dindești, este numit subrevizor școlar de control în circumscripția Cehul-Silvaniei în locul fieiertatului *Leontin T. Turcu*.

— **Mișcare în corpul didactic** Catedrele rămase în vacanță, după transferări și numiri s'au completat în întregime prin detașări și suplinitori cu următorii: 1 *Detașați*: D. *Veturia* Aciu din Cerișa la Șimleu, Ana *Neațiu* din San-

tău, Maria Crișan-Ardolean din Husia la Benesat, Ioan Ardolean din Benesat, la Inău, Liviu Bob din Inău la Husia, Gheorghe Apostol din Fizeș la Ceheiu, Traian Cionfi din Ceheiu la Maicriște, Petru Aciu din Maicriște la Fizeș, Emilia Tăutu din Băița la Bălan, Dumitru Gheorghiu din Mal la Gălpăia, Gheorghe Sabău din Moigrad la Gălgău, Gheorghe Bălaj din Mălădia la Minou, Petru Tartăia din Stremțiu la Mânău, Maria Menciin din Dărmănești la Poptelec, Nicolae Danciu din Ciora la Vicea, Eugenia Barboloviciu din Cehul-Silvaniei la Carci grădina de copii No. I Elena Nistor din Hangu la Carci grădina de copii No. III. și Irina Filip din Bărsăul de jos la Andriș grădina de copii, Elisabeta Filip Gozar din Carci la Revizoratul școlar Zălan, Alexandra Predetan din Tohat la Doba jud. Romanat, Dumitru Hobjilă din Lupoia la Sălceeni, Irina Pop din Satu-Mic la Negrești, Gabriela Nichita din Tășnad la grădina de copii din Tășnad, Angela Nichita din Tășnad la grădina de copii din Acăș, Paulina Marian din Poptelec la Cluj, Dragomir Petculescu din Marin la Horești-Putna, Gheorghe Alexă din Firminiș în țara veche, Aron Ördög din Bozieș la Zăuan, Elena Szekeres din Zăuan la Buzieș, Cornelia Bud Pongrat din Oena Dejului la la Nadișul, Aaleriu Vauca din Nadișul la Panic, Victor Patachi din Irina la Ghenciu, Elisabeta Mut din Turț la Ghenciu, Nicolae Zamfir din Păușa

la Grindenii jud. Dolj, Emilia Rezei din Camăr la Cehul-Silvaniei și Margerată Boer din Cehul-Silvaniei la Camăr. 2. *Suplinitori:* Teodor Goia la Agriș, Livia Pop la Alanis, Maria Osian la Bărsăul de jos, Veturia Cărăgian la Bărsăul de jos, Amalia Lazar la Băbeni, Iulia Maroși la Băița, Florica Pop la Bobota, Eugenia Barboloviciu la Boeșca, Ana Pecea la Bodia, Florica Pereașanu la Boianul Mare, Regina Bejan la Buciumi, Dumitru Dersidan la Căpleni, Emilia Szentpétery la Chechiș, Silvia Ignea la Chieșd, Jacob Luca la Cerișa, Aurelia Groza la Cristolt, Emilia Szekeres la Chieșd, Victor Fălăuș și Gheorghe Mitreală grădina de copii, la Cehul-Silvaniei, Valeria Mureșan la Cehul-Silv. Gheorghe Chiorean la Cehal, Vasile Părău la Crișeni, Ioan Lazar la Gârceiu, Cornelia Fathi la Hurez, Victor Patachi la Irina, Gheorghe Rusu la Jac, Cornelia Pinteș la Lecimir, Gavril Savu la Lupoia, Ana Bartha la Mălădia Gheorghe Savu la Moigrad, Ilie Bălăneanu la Muncel, Aurelia Ungur Rogneanu la Nășfălău, Eugenia Pereni la Ortelce, Vasile Tătar la Pișcolt Ioan Vlaicu la Păușa, Amalia Gălean la Pătal, Ioan Foltoș la Recea, Dumitru Top la Stărciu, Petru Lazar la Solona, Elena Gărbău la Supurul de sus, N. Marele Nagy la Sanișlău, Vasile Pordea și, Elisabeta Bölönyi, la Săg, Maria Peres la Tășnad, Augustin Cop la Tarcea, Ștefan Matieșan la Tohat, Ștefan Müller la Stremț, Luc-

reția Sabou la Văleăul de sus, Sabina Bruchentar la Cosnicin de jos, Felicia Olteanu la grădina de copii din Șimleu, Maria Pop la grădina de copii din Hodod, Ana Feldrihan și Elizabeta Tatay la grădina de copii din Crasna, Gheorghe Oprea la Domnin, Elena Szekeres la Zăuan, Valeriu Alexandru Popa la Tășnad și Florica Neagrău la Ferma-Clara. În legătură cu aceasta amintim, că unii dintre cei înșirați s-au prezentat târziu la posturi, iar alții nici atât n'au făcut, fără a-și face scrupule, că învățământul suferă.

— **Inscrierea la școala de științe de stat.** Ministerul Instrucțiunii în urma avizului Consiliului Permanent, a prelungit cu încă patru ani dreptul de înscriere în școala de științe de stat în condițiunile actuale, adică fără bacalaureat.

— **Căsătorii.** Dșoara *Gabriela Nichita* înv. și dl. *Petru Perva* judecător, cununați, Tășnad la 7 Nov. 1927.

— Dșoara *Felician Meciu* înv. și dl. *Constantin Ignat* și-au serbat cununia la 13 Nov. a. e. în biserica gr. cat. din Traniș.

— Dșoara *Leontina Danciu* înv. și dl. *Alexandru Ciucur*

inv. cununați, Horoatul-Român la 30 Oct. a. e.

— Dșoara *Carolina Pop*, și dl. *Ilie Ariciu* înv. căsătoriți, Brebi la 13 Nov. a. e.

— **Logodnă.** Dșoara *Terezia Nichita* înv. și dl. *Nicolae Saitoș* logodiți, Moftinul Mic la 15 Oct. 1927. Sincerele noastre felicitări!

→ **Orele de birou** la Revizoratul școlar se țin dela 8—1 și 3—5 cu excepția Duminecilor și Sărbătorilor legale. Particularii se primesc numai între orele 11—1. În interesul serviciului se cere respectarea orelor de birou, liniște, vizite scurte și abținere dela fumat. Se atrage atențiunea Dlor învățători, că numai în chestiuni *importante și urgente*, se pot prezenta personal în birou, având concediu aprobat anterior.

— **Achitarea abonamentului.** Apropiindu-ne de încheierea anului, rugăm Comitele școlare dintre cari cea mai mare parte sunt în restanțe, cu abonamentul, și în special pe Dnii secretari ai acestora să-l achite, ca și noi să putem face față angajamentelor ce avem.

Mg.

PARTEA OFICIALĂ

În această parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștient, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 2103—1927.

P e d e a p s a.

Inspectoratul Regiunii II-a școlare Oradea No. 6786—1927. Domnule Revizor, Vă comunicăm mai jos în copie ord. Min. No. 92.719—1927 pentru publicare, notare în statul personal respectiv și comunicarea școlii respective:

„În baza deciziunii Comisiei de Judecată din București cu No. 36 din 15 Iunie a. c. Vă facem cunoscut, că Ministerul a aprobat să se aplice învățătorului Simion Oros dela dela școala din com. Șimleul-Silvaniei jud. Sălaj, pedeapsa amendă cu pierderea salariului pe 5 zile pentru neglijență la școală, care a avut ca rezultat o scădere a nivelului învățământului, Comunicați color în drept. Dir. Gen.: ss. P. Ghițescu.“ p. Inspector șef: ss. Pom. Dan. Șeful serviciului: ss. C. Bunea.

Zălau, la 18 August 1927.

No. 2182—1927.

Achitarea cotizațiilor la Fondul „Gheorghe Lazar“.

Ca urmare ordinului nostru circular No. 803—1927 punem în vedere tuturor membrilor corpului didactic cari sunt membrii la Fondul „Gheorghe Lazar“ Cluj să-și achite cotizațiile restante către acest fond despre cea ce se va raporta cel mai târziu până la 31 Decembrie a. c.

În caz contrar se vor face reținerile din leafa în luna Ian. 1928 conform ordinului Ministerial cu No. 14817—1927.

Zălau, la 24 Noembrie 1927.

No. 2462—1927.

Învățători distinși.

Onor. Minister al Instrucțiunii publice a aprobat să se aducă mulțumiri învățătorilor notați mai jos, cari în cursul anului școlar 1926—27 s'au distins prin activitatea lor rodnică în școală și afară de școală :

1. Iosif Cosmuția, Santău ; 2. Dumitru Ilea, Jibou ; 3. Nicolae Cîrvai, Pișcolt ; 4. Gavril Gălgău, Halmoșd ; 5. Ioan Rațiu, Moftinul-Mic ; 6. Paul Miclea, Cehul-Silvaniei ; 7. Vasile Ștefuțiu Sălșig ; 8. Romul Șipoș, Curitău ; 9. Simion Gudea, Ulciug ; 10. Cicero Mureșan, Cățălul.

Zălau, la 24 Nov. 1927.

No. 2637—1927

Directorii școlari își vor prelua catedrele.

Onor Minister al Instrucțiunii a dispus ca toți directorii și directoarele de școli primare, cari au rămas numai ca partea administrativă la direcția școalelor, să-și reia atât direcția administrativă cu toate atribuțiunile cât și catedrele ce au la acea școală ; revocându-se ordinele prin care erau lăsați numai cu partea administrativă a școalei.

Zălau, la 8 Oct. 1927.

No. 2647—1927.

Inspectoară de lucru manual.

On. Minister cu ordinul No. 85.271—1927 a delegat pe Dna Pia V. Bârsan, inspectoară inamovibilă la lucru de mână la școalele normale și ca inspectoare generală pentru lucru de mână la școlile primare, pe ziua de 1 Iulie 1927.

Zălau, la 5 Octomvrie 1927.

No. 2758—1927.

Alegerea manualelor didactice

Comunicăm în copie ordinul No. 9700—1927 al Onor Inspectorat școlar pentru strictă conformare.

„Domnule Revizor, Ni-a venit la cunoștință, că din partea unor edituri se fac prin agenții reclame condamnabile în scopul

plasării unor manuale de școală. Li se promit învățătorilor diferite avantajii materiale pentru a-i seduce, a face asupra lor presiuni și a le altera libertatea de a-și alege cărțile, pe cari ei le află mai bune de a le introduce în școală. În unele locuri propaganda agenților a luat proporții ridicole. Cărțile de școală sunt coborâte la nivelul unor mărfuri și din ele se face negoț cu reclame meschine, rabaturi, concurență etc. Vă rugăm să luați măsuri pentru înfrânarea acestor nedemne reclame și penfră că învățătorimea să aibă deplină libertate în alegerea cărților, conform regulamentului și ordinelor date de Onor. Minister. Vă rugăm să luați măsuri energice pentru cinstea cărții care nu poate fi înjosită la marfa de tarabă. Orice abuzuri veți afla, că se săvârșesc, să ni le comunicați. p. Inspector șef: ss. Pom. Dan. Șefului serviciului; ss. Indescifrabil⁴.

No. 2758—1927.

Inaintarea listelor de manuale școlare.

BCU Cluj / Central University Library **Terman 48 ore.**

Punem în vedere din nou tuturor directorilor și diriginților școalelor primare de stat ord. nostru No. 2098—1927 publicat în revista „Școala noastră“ în No. 12—13 a. c. referitor la introducerea manualelor și rechizitelor, cu invitarea să înainteze în termen de 48 ore procesul verbal cu lista cărților introduse. În caz de neexecutare se vor cere aplicarea sancțiunilor disciplinare.

Zălau, la 16 Noemvrie 1927.

No. 2849—1927.

Numire de subrevizor.

Onor. Minister cu Decizia No. 125.764—1927 a aprobat numirea Dlui Ștefan Șestac cu ziua de 1 Sept. a. c. ca subrevizor de control în postul decedatului Leontin T. Turcu, avut în circumscripția Cehul-Silvaniei.

Zălau, la 17 Noemvrie 1927.

No. 2871—1927.

Inspectarea instrucției religioase.

Onor. Inspectorat școlar cu ordinul No. 10009—1927 ne aduce la cunoștință, că numai pentru inspectarea instrucției

religioase române unite dela liceele și școalele secundare de toate categoriile, precum și dela școalele primare din județul Sălaj e numit Reverendismul Dr Victor Bojor canonic, în județul Sătmar Mult Onoratul și Clarisimul Dr. Grigore Strimbu profesor la Academia de Teologie, în județul Maramureș mult Onoratul și Clarisimul Dr. Dumitru Mann profesor la aceeași Academie.

Zălau, la 10 Noemvrie 1927.

No. 2960—1927.

Învățătorii școalelor particulare vor fi pensionați de susținători.

Comunicăm spre știre ord. Insp. școlar No. 9987—1927 în copie:

„Domnule revizor, Avem onoare a Vă comunica în copie ord. Ministerial No. 120.874—1927 relativ la pensionarea învățătorilor dela școalele particulare: University Library Cluj

„Domnule Inspector șef; La raportul DVs, No. 6356—1927 prin care Vă referiți la ordinul No. 15548 din 8 Iulie a. c. Vă facem cunoscut, că învățătorii del școalele particulare se vor pensiona de către susținătorii școalelor. Director General; ss. Rusu.“ Inspector șef: ss. P. Dan. Șeful serv: Iudescifrabil“.

Zălau, la 29 Octomvrie 1927.

No. 2967—1927.

Salariile învățătorilor nou numiți.

Publicăm mai jos în copie ordinul No. 10488—1927 al On. Inspectorat școlar, spre știre și conformare.

„Domnule Revizor, Fiind sesizați de cererile învățătorilor nou numiți asupra drepturilor la salariu de lunile Sept. și Oct. luni în cari nu s'au ținut cursuri — pentru o uniformă procedare în aceste cazuri, Vă comunicăm cele de mai jos;

Nici un învățător nou numit nu poate primi leafa decât dela data prezentării la post. La revizoratul școlar care îi dă postul în primire, i se va lua jurământul, întocmindu-se și statul personal al fiecăruia.

După prezentare învățătorul cel nou este obligat să stea

în comună în care este numit, indiferent dacă s'au început sau nu cursurile, căci datoria unui învățător nu este numai a ține lecțiuni conform orarului, ci este a fi totdeauna în contact educativ cu elevii săi în școală și afară de școală.

Indată ce anul școlar a început, adică dela 1 Septemvrie, învățătorul numai cu concediu aprobat poate părăsi postul și comuna, ori ce absență din comună, dela data aceasta începând, trebuie justificată. p. Inspector șef; ss. Pom. Dan. Șeful serv.: ss. C. Bunea.

Zălau, la 27 Octomvrie 1927.

No. 3131—1927.

*Atribuțiile Directoarelor și Directorilor dela școalele
Primare și școalele de copii mici.*

Constatându-se că la unele școli nu se respectează atribuțiunile directorilor și directoarelor, cu deosebire în localitățile unde funcționează și grădini de copii mici: punem în vedere celor interesați spre strictă executare cele ce urmează:

1. La școalele de copii mici (grădini de copii) cu un singur post conducerea administrativă a școlii o are învățătoarea, iar la cele cu mai multe posturi se numește o directoare ca și la școalele primare. Dacă într'o localitate funcționează mai multe grădini de copii mici, fiecare se administrează deosebit de directoarea proprie.

Directoarele școalelor de copii mici se vor conforma dispozițiilor cuprinse în Art. 88 din regulamentul pentru aplicarea legii învățământului primar.

Directorul școlii primare din localitate nu poate fi nici la un caz și directorul grădinii de copii.

2. Pe lângă fiecare grădină de copii va funcționa câte un comitet școlar cu acele atribuțiuni ca și comitetele școalelor primare. Școalele primare și grădinele de copii diutr'o localitate nu pot avea un singur comitet.

3. Omul de serviciu la școalele primare cât și la grădinele de copii se tocmește sau îndepărtează din serviciu de director (directoare) conform art. 326 din Regulament, iar nu de comitetul școlar, care nu are nici un amestec la angajarea sau dimiteria servitorului.

Servitorul (sau servitoarea dela grădinele de copii) trebuie să fie de naționalitate română sau dacă nu s'ar găsi astfel de servitor, va trebui să știe bine românește.

4. Angajamentele scrise despre toți servitorii angajați se vor înainta revizoratului școlar pentru aprobare cel mai târziu până la 1 Dec 1927. Servitorii angajați nu se vor putea dimitte decât în baza de motive legale și cu aprobarea revizoratului școlar.

Plata servitorului se va stabili după împrejurările locale, fără exagerări.

Zălau, la 9 Noemvrie 1927.

No. 3190—1927.

Carnete pentru elevi.

Comunicăm mai jos în copie ordinul On. Inspectorat școlar No. 11591—1927 spre conformare și executare.

„Domnule Revizor, pentru executarea Art. 56 din Regulamentul de aplicare a legii inv. primar, care obligă pe directorii școalelor să elibereze tuturor școlailor înscriși în vârstă de 10—16 ani, un carnet de școlar, pe care școlarii sunt obligați să-l poarte totdeauna la ei, avem onoare a vă face cunoscut, că un asemenea carnet a apărut și se poate comanda dela Librăria Corvin din Oradea. La alcătuirea carnetului autorii cari sunt membrii ai corpului didactic, au avut de scop să pună la dispoziția școalelor primare un instrument minunat de completare a operii de disciplină și educațiune. Intre altele carnetul se poate utiliza și pentru înființarea casselor de economic școlară, cari sunt obligatorii pe lângă toate școlile primare de băieți și de fete din țară, conf. art. 395 din Regulamentul citat mai sus. De asemenea se poate folosi carnetul la înființarea „Ligii Bunătății„ copiilor. Cu ocaziunea inspecțiilor vom controla, dacă școlile, fie de stat, fie particulare se conformează dispozițiilor amintite ale Regulamentului Comunicați celor în drept. p. Inspector șef. ss P. Dan.

Zălau, la 14 Noemvrie 1927.

No. 3200—1927.

Funcționarea școlilor de adulți în anul școlar 1927—28.

Termin 3 zile.

Prin ordinele noastre cu Nr.ii 2141 și 2185—1927 publicate în No. 13—14 a. c. al revistei „Școala Noastră“ s'a atras atențiunea direcțiunilor școlare asupra datoriiilor ce le au la începutul anului școlar cu privire la executarea obligativității școlare.

Cu toate aceste majoritatea directorilor școlari n'au satisfăcut nici până în prezent obligațiunilor impuse de Art. 136. alin. ultim și art. 152 din regulament sau au înaintat date incomplete.

Punem în vedere deci tuturor directorilor școlari, sub răspundere disciplinară, ca în termen de 3 zile după primirea ordinului prezent să înainteze un conspect nominal al adulților supuși obligativității școlare și orarul cursurilor cu indicarea zilelor și orelor de lecțiuni.

Pe orar se va trece numele învățătorilor cari predau la cursurile de adulți și în dreptul fiecărui se va arăta numărul orelor săptămânale și numărul adulților.

Conspectul nominal al adulților va cu cuprinde următoarele date: 1. Nr. curent; 2. Numele și pronumele; 3. Data nașterii și 4. Clasele terminate în cursul primar

Pe conspect se vor trece în ordinea următoare: Conform art. 137 din Regulament).

a) Secțiunea analfabeților.

b) Secțiunea știutorilor de carte.

Școlile de unde nu vor intra aceste date până la 1 Dec. a. c. nu vor putea fi luate în combinație pentru onorar, iar față de directori se vor aplica sancțiuni disciplinare.

De unde nu sunt adulți obligați se va înainte raport negativ Zălau, la 11 Noemvrie 1927.

No. 3252—1957.

Abecedar Fonomimic de Dr. Augustin Caba.

Comunicăm spre [conformare ordinul No. 11442—1927 al Onor. Inspectorat școlar.

„No. ad. 11442—1927. Oradea la 16 Nov. 1927. Domnule

Revizor, în referire la ord. nostru No. 11442—1927 din 7 Nov. a. c. Vi-se face cunoscut, că On. Minister al Instrucțiunii Publice a aprobat Abecedarul Fononimic Român partea I și II scrise de Dr. Augustin Caba pe un termen de cinci ani cu începerea dela 1 Septemvrie 1924 cu No. 311 din 28 Iulie 1924 în baza avizului Consiliului Permanent No. 1011 din 27 Iunie 1924; Iar sub No. 45591 din 24 Mai 1924, On. Minister a aprobat pentru școalele maghiare susnumitului autor următoarele cinci manuale:

I Abecedar Fononimic maghiar.

II Cartea de Ceteire și gramatică pentru clasa II.

III " " " " " III.

IV " " " " " IV.

V. Manual de limba română pentru școlile primare.

Vă invităm să comunicați de urgență celor în drept. Inspector șef ss. G. Bota. Șeful serviciului: ss. C. Bunea“.

Zălau, la 24 Noemvrie 1927.

No. 3366—1927.

Conferințele lunare.

Punem în vedere pentru ultima dată Direcțiunilor școlare interesate, ca să observe strict ordinul nostru No. 2204—1927 și 3366—1926 publicat în revista la No. 15—16 1925 și 10—1926, referitor la ținerea conferințelor lunare. Contra acelor care nu le vor executa la timp se vor lua măsuri severe.

Zălau, la 14 Noemvrie 1927.

I. MANGO, revizor școlar.

Comitetul școlar județean.

No. 2017—1927.

Intocmirea și înaintarea bugetului pe anul 1928.

În vederea asigurării bunului mers al învățământului prin întreținerea materială a școalelor, punem în vedere tuturor comitetelor școlare de pe lângă școalele primare și școalele de copii mici (grădini de copii) să alcătuiască de urgență bugetele școlare înaintându-le pentru verificare și aprobare comitetului școlar județean cel mai târziu până la 15 Decembrie 1927, cunoscând că neînaintarea la termen a bugetelor va avea drept consecință, aplicarea sancțiunilor față de dnii secretari ai comitetelor.

În comunele unde funcționează școli de ucenici susținute de comune, comitetele școlare vor întocmi bugete separate pentru aceste școli și le vor înainta Comitetului școlar județean pentru

aprobare, fiind obligate la aceasta prin art. 57 din Regulamentul comitetelor școlare.

Zălau, la 28 Noemvrie 1927.

No. 2037—1927.

Achitarea sumelor bugetare pentru întreținerea materială a școalelor.

Comunicăm mai jos în copie dispozițiile noastre către dnii pretori, notari cercuali și comunali punând în vedere tuturor comitetelor școlare să soliciteze la primăriile comunale achitarea tuturor sumelor bugetare în cursul lunii Decembrie a. c.

Domnul Pretor, notar cercual și comunal, Având în vedere că la 31 Decembrie a. c. trebuiau încheiate toate gestiunile comitetelor școlare pe anul 1927: avem onoare a vă ruga cu toată stăruința, binevoitți a dispune tuturor primăriilor comunale din subordinea D-vs. ca cel mai târziu până la 30 Dec. a. c. să achite comitetelor școlare locale toate sumele alocate în bugetele comunale pentru întreținerea materială a școalelor.

Zălau, la 28 Noemvrie 1927.

No. 2075—1927.

Achitarea abonamentelor pentru revista „Școala Noastră“.

Având în vedere că o mare majoritate a comitetelor școlare n'au achitat încă abonamentul pentru „Școala Noastră“ pe anul curent le invităm să-l achite cel mai târziu până la 31 Decembrie 1927.

Comitetele școlare notate mai jos, cari n'au achitat abonamentele nici pe anii trecuți, le punem în vedere să le achite imediat, ca să nu se impună necesitatea a lua sancțiuni față de cei neglijenți.

I Abonamente restante pe anul 1926. (160 Lei) Acâș, Arduzel, Bârsa, Babța, Aicaz, Bodia, Boian Plesca, Borla, Crasna, Camăr, Cătalul, Cosniciul de jos, Cioara, Ciglean, Cerișa, Ciurmârna, Cizer, Chichișa, Chiniz, Cristolț, Cristolțel, Căpleni, Drighiu Dumuzlău, Dindești Mic, Fizeș, Plopiș, Giurtelecul Hod., Ghenciu, Iaz, Inău, Moigrad, Motiș, Moftinul-Mare, Nădișul Rom, Orțița, Orbou, Păușa, Peceiu, Pir Prodănaști Răstoțul deșert, Regea, Rana, Săliște, Sâncraiaul Silv., Săg, Sârbi, Supurul de sus, Seredeiu, Sărmășag, Sanislău, Sâmiclăuș, Solona, Tămășești, Tohat, Turbuța, Teghea, Vileacul-Silv. Urziceni, Vicea, Valea lui Mihai, Zălnoc,

II. Abonamente restante pe anul 1925 (160 Lei). Cerișa, Fizeș, Giurtelecul Hododului, Nodișul rom., Orțița, Orbou, Prodănești, Săliște, Uileacul-Silvanici,

III. Abonamente restante pe anul. 1924 (160) Fizeș, Orbou, Prodănești,

Zălau, la 28 Noemvrie 1927.

No. 2092—1927.

Achitarea tubvenției de 15% către comitetul școlar județean.

Ca urmare ordinului nostru No. 1667—197 publicat în revistă (pag. 475) punem din nou în vedere tuturor comitetelor școlare să achite necondiționat până la 15 Decembrie 1927 comitetului școlar județean subvenția alocată la art. 4 din buget.

In ziua de 16 Decembrie a. c. toate comitetele școlare vor înainta raport de executarea prezentului Ordin

Zălau, la 22 Noembrie 1927.

No. 2100—1927.

Inchierea exercițiului și înaintarea contului de gestiune pe anul 1927.

Atragem atențiunea tuturor comitetelor școlare să și aranjeze gestiunile astfel, în cât în ziua de 31 Dec. să se închidă ori și ce operațiune în contul exercițiului 1927.

În seara zilei de 31 Dec. a. c. închise deci toate registrele de contabilitate, se vor întocmi conturile de gestiune conform instrucțiunilor date în această privință și cel mai târziu până la 20 Ianuarie 1928 să le înainteze Comitetului școlar județean spre verificare și aprobare.

Zălau, la 28 Noembrie 1927.

Prefect, Președinte,
(ss) **Dr. I. Ossian.**

Contabil,
(ss) **D. Mărgineanu.**

Asociația Învățătorilor, Secția din județul Sălaj.

Nr. 68—1927.

Domnilor Colegi,

Revenind asupra Circularelor noastre No. 40—1926 și No. 24—1927, publicate în revista »Școala Noastră« primul în No. 2, al doilea în No. 10 anul 1927, și având în vedere deciziunea adunării gen. del. 11 și 12 Sept. a. c. ținută la Carăi, referitoare la înființare și augmentarea fondului pentru »Casa Învățătorilor« din jud. Sălaj, Vă rog stăruitor, dl. Colegi, ca sunele încasate din vinderea broșurilor dlui E. Pocola, precum și prețul Analelor, trimise pentru bibliotecile școlare,

să binevoiiți a-le trimite de urgență locul indicat în Cicularele amintite. Vă mai rog ca exemplarele nevândute să le trimiteți la adresa subsemnatului, ca să le putem valoriza pe altă cale.

Pentru orientare Vă comunic că s'au distribuit pentru vânzare, din broșura dlui Pocola, 781 exemplare în preț de 15.620 Lei; s'au trimis pentru fond, 1386 Lei; de încasat 14.000 Lei.

Din anale s'au trimis pentru 153 biblioteci școlare 153 ex. în preț de 8262 Lei; ni-s'au trimis prețul pentru 20 ex. 1019 Lei; de încasat 7243 Lei.

Domnilor Colegi, este cea mai mică jertfă, pe care vi-o cerem de data aceasta.

Dacă ați știut să faceți, ca adunarea dela Carăi să fie la un nivel respectabil, care numai cinste ne-a adus, sper, că și acestui cuvânt al nostru îi veți da toată atenția.

Primiți, Dilor Colegi, expresia deosebitei mele considerațiuni.

Șimleu, la 25 Septembrie 1927.

Președinte, S. OROS.

No. 83—1927.

Convocare.

Domnii membrii ai Comitetului Asoc. noastre inv. se convoacă la ședință pe ziua de 18 Decembrie a. c. ora 9 a. m. în școala primară de stat din Carăi.

La ordinea zilei

1. Deschiderea ședinței.
2. Citirea procesului verbal luat în ad. gen. a secției ținută în 11—12. IX. în Carăi, și raportul prezidial.
3. Desbaterea statutelor secției, în conformitate cu hotărîrea ce s'a luat în ad. gen.
4. Inițierea unei bănci învățătoresci.
5. Delegarea a 2—3 membrii, ca reprezentanți a secției, în comitetul de redacție al revistei «Școala Noastră».
6. Predarea diplomei de președinte de onoare dlui Gheorghe Pteancu.
7. Eventuale.
8. Închiderea ședinței.

Șimleu, la 18 Noiembrie 1927.

Președinte,
(ss) SIMION OROS.

Notar,
(ss) V. LOBONȚIU.